

กรมการสังคมสงเคราะห์

การจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก

กรณีศึกษาจังหวัดอุดรธานี

Management of Social Fund for Deprived Children, Uttaradit Province

นายสงบ ทิพย์นาวา และคณะ

ธันวาคม 2545

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก
กรณีศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

Management of Social Fund for Deprived Children, Uttaradit Province

นายสงบ ทิพย์นาวา และคณะ

ธันวาคม 2545

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
การจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก
กรณีศึกษาจังหวัดอุดรธานี

Management of Social Fund for Deprived Children, Uttaradit Province

คณะผู้วิจัย

นายสงวน	ทิพย์นาวา
นางเอื้อมลาว	ทิพย์นาวา
นางสมใจ	ยาป่าคาย
นางนพวรรณ	นพศิริ
นางสาวมยุรา	สือใจอินทร์

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ชุดโครงการเด็ก เยาวชนและครอบครัว

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	1
วัตถุประสงค์	1
ขอบเขตการศึกษา	1
นิยามศัพท์เฉพาะ	2
กรอบแนวคิด	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3

บทที่ 2 เอกสารอ้างอิง

ตอนที่ 1. เครือข่ายองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนภาคเหนือ	4
ตอนที่ 2. โครงการสวัสดิการเพื่อเด็กที่ทุกข์ยากภาคเหนือ	7

บทที่ 3 วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการวิจัย	
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	12
การวิเคราะห์ข้อมูล	13
ขั้นตอนการดำเนินงาน	13

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 สถานภาพการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก	
การจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยากของแต่ละพื้นที่	14
การพัฒนารูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก	14
ผลการดำเนินการตามรูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก	15
ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก	
รูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก	19
ผลการดำเนินการตามรูปแบบการจัดการกองทุน	20
กลไกการแก้ปัญหา/พัฒนาเด็กในชุมชน	25

บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

29

อ้างอิง

32

ภาคผนวก

33

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่

1	โครงสร้างเครือข่ายเด็กทุกวัยจากจังหวัดอุดรดิต์	17
2	โครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่ม	18
3	โครงสร้างการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกวัยจาก จังหวัดอุดรดิต์	20
4	รูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกวัยจาก จังหวัดอุดรดิต์	30

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยความอนุเคราะห์ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และได้รับคำแนะนำช่วยเหลือทั้งแนวคิดและการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการเขียนและรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ฉัตรนภา พรหมมา ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอบพระคุณอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์ในการรวบรวม สรุปรวบรวม และจัดพิมพ์จากเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานวิจัยท้องถิ่นอุดรดีดี คุณปิยกานต์ พิกสดี และคุณมยุรา ลือใจอินทร์เป็นอย่างดี

และที่สำคัญงานวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จไม่ได้เลยหากไม่ได้รับความร่วมมือของชุมชนในเขตอำเภอท่าปลา อำเภอฟากท่า อำเภอบ้านโคก อำเภอทองแสนขัน อำเภอศรีนคร อำเภอพิชัย อำเภอเมือง อำเภอน้ำปาด และอำเภอลับแล จังหวัดอุดรดีดี

คณะวิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่ได้กล่าวถึงและผู้ที่ได้มีส่วนร่วมสนับสนุนที่มีจากส่วนนามได้ทั้งหมด จึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งด้วยความจริงใจ

สงบ ทิพย์นาวา และคณะ
ธันวาคม 2545

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยระยะแรกเป็นการศึกษาสภาพการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยากและแนวทางการจัดการกองทุน ระยะที่ 2 เป็นการหารูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยากที่เหมาะสมกับสภาพบริบทและข้อจำกัดของชุมชนและนำรูปแบบไปปฏิบัติจริงใน 18 บริบทที่ต่างกัน โดยมีการติดตามประเมินผลนำมาใช้ปรับปรุงรูปแบบการจัดการกองทุนเป็นระยะๆ จนได้รูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยากที่ผ่านการปรับปรุงพัฒนาที่เป็นข้อสรุปของผลการวิจัย ซึ่งใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ จัดเวทีชุมชน และนำผลมาวิเคราะห์สร้างข้อสรุปเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและขยายผลสู่องค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษากำหนดรูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยากมีข้อสรุปคือ รูปแบบการจัดการกองทุนเพื่อเด็กทุกข์ยากซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากองค์กร SIF โดยเด็กที่ได้รับทุนจำนวน 290 คน ในทุกอำเภอของจังหวัดอุดรธานีมีระบบการจัดการในรายละเอียดที่หลากหลายแตกต่างกันตามสภาพปัญหาของแต่ละบริบทแต่โดยภาพรวมมี กระบวนการสร้างความยั่งยืนของกองทุนที่คล้ายคลึงกันคือ มีการจัดคณะกรรมการ อาสาสมัคร/พี่เลี้ยงเข้าหนุนเสริมในแต่ละพื้นที่โดยกำหนดให้กลุ่มเด็กบริหารจัดการทุนให้เกิดประโยชน์ตนเอง ครอบครัว และสังคม มีการใช้กระบวนการกลุ่มในการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนให้เกิดความยั่งยืน จากการประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่มเด็ก ชุมชนและองค์กรชุมชนมีการกำหนดรูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก กำหนดเป็นข้อตกลงและให้คำมั่นสัญญา ร่วมกันในการบริหารจัดการกองทุน โดยผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรในชุมชนให้การสนับสนุน

ผลจากการดำเนินการพบว่าการจัดการกองทุนทั้ง 18 พื้นที่สามารถจัดระดับความสำเร็จได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ กลุ่มที่ประสบความสำเร็จสูงมี 1 แห่ง คือ กลุ่มพื้นที่อำเภอทองแสนขัน กลุ่มที่ประสบผลสำเร็จรองลงมา มี 1 แห่ง คือ กลุ่มในเขตอำเภอฟากท่า ส่วนที่เหลือเป็นกลุ่มที่มีข้อจำกัดเนื่องจากมีปัจจัยด้านสภาพพื้นที่ของการร่วมกลุ่มที่ไม่เอื้อต่อการร่วมกลุ่มทำกิจกรรม ด้านพี่เลี้ยง/อาสาสมัครและการผูกพันกับการทำงานร่วมทั้งด้านความร่วมมือของชุมชนซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนของกองทุน

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

สาเหตุจากการอพยพโยกย้ายประชาชนจากการสร้างเขื่อนสิริกิติ์ ประชาชนต้องมาอยู่ที่ใหม่ ซึ่งเป็นที่ดอนและภูเขาซึ่งขาดความอุดมสมบูรณ์ ประกอบกับประชาชนขาดความรู้ ส่งผลให้เกิดความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ จึงเกิดการอพยพไปขายแรงงานทำให้เด็กถูกทอดทิ้งอยู่กับผู้สูงอายุ เกิดปัญหาทางสังคม เกิดเด็กยากไร้ด้อยโอกาส

โครงการพัฒนาเด็กและสภาพแวดล้อมอุดรดิตถ์ได้ดำเนินการช่วยเหลือเด็กเหล่านั้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 โดยกระตุ้นให้สังคมได้รับรู้และช่วยเหลือด้านสวัสดิการของสังคม จนบัดนี้ได้ขยายเครือข่ายออกไปอีก 9 อำเภอ 8 สาขา ซึ่งมีอุดมการณ์เดียวกัน ในปี พ.ศ. 2543 โครงการพัฒนาเด็กและสภาพแวดล้อมอุดรดิตถ์ ได้รับการอนุมัติเงินจากกองทุนเพื่อสังคม (Social Investment Fund) เป็นกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซีกยากจำนวน 290 คน เป็นเงิน 503,000 บาท โดยแยกเป็นทุนสำหรับระดับประถมศึกษา ทุนละ 1,500 บาทต่อปี นอกจากนี้ยังมีงบบริหารโครงการ เป็นเงิน 35,590 บาท ซึ่งเป็นครั้งแรกที่มีการสนับสนุนโดยกองทุนลักษณะเช่นนี้ จึงยังไม่มีกำหนดรูปแบบการจัดการบริหารกองทุน นับเป็นโอกาสสำคัญที่จะช่วยให้ผู้รับผิดชอบโครงการผู้ที่เกี่ยวข้องและเด็กด้อยโอกาสทุกซีกยากเหล่านั้นจะได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ จัดการบริหารกองทุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในด้านความคิด กระบวนการเรียนรู้ และบ่มเพาะความเอื้ออาทรแบ่งปันโอกาสให้แก่กันและกัน อันจะช่วยให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซีกยาก จ.อุดรดิตถ์ จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

คำถามวิจัย

การจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กที่ทุกซีกยากจังหวัดอุดรดิตถ์เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซีกยากจังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อหาวิธีการที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตในการศึกษาครั้งนี้แยกเป็น 2 ส่วนคือ ด้านพื้นที่และด้านเนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการวิจัยดังมีรายละเอียดดังนี้

ด้านพื้นที่ ทำการศึกษากลุ่มเด็กทุกซีกยากในพื้นที่ 9 อำเภอในจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แก่ อำเภอท่าปลา อำเภอน้ำป่าด อำเภอปากท่า อำเภอบ้านโคก อำเภอทองแสนขัน อำเภอตรอน

อำเภอพิชัย อำเภอลับแล อำเภอเมือง โดยจะทำการศึกษาเป็นกลุ่มตำบลใน แต่ละอำเภอที่ได้รับ
ทุนสนับสนุน

ด้านเนื้อหา จะทำการศึกษาในเรื่องประเด็นที่สำคัญเพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ คือ

1. สภาพการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซ้าก
 - แนวทางการจัดการเงินทุนของแต่ละพื้นที่ใน 9 อำเภอ โดยจะศึกษาเกี่ยวกับ
 - แผนปฏิบัติการกระบวนการในการลงพื้นที่เพื่อทดลองนำไปปฏิบัติในช่วงต่อไป
 - ทีมงานเพื่อเด็กในชุมชน
2. รูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซ้าก
 - รูปแบบการจัดการกองทุนจากกระบวนการมีส่วนร่วมจากการสรุปเวทีกลาง
 - กลไกในการแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กในชุมชน
 - การติดตามประเมินผลการดำเนินการในแต่ละพื้นที่

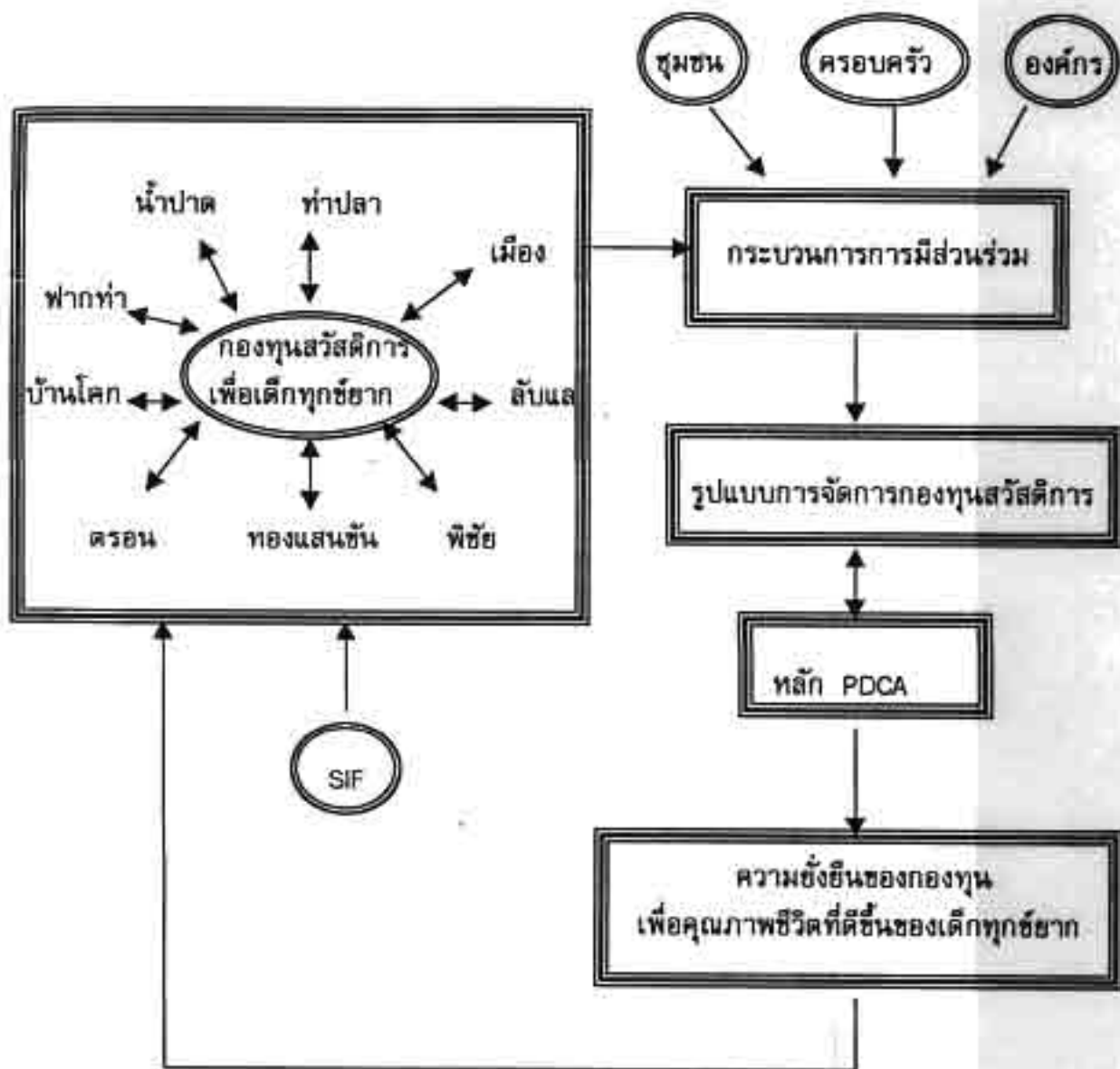
นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการกองทุนสวัสดิการ หมายถึง การใช้ประโยชน์จากเงินกองทุนที่ได้รับโดยเด็ก
เป็นผู้ดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน เช่น เพื่อใช้ในการศึกษา การเพิ่มคุณภาพชีวิต
ของตนเองและครอบครัวรวมถึงชุมชนที่อาศัยอยู่

2. เด็กทุกซ้าก หมายถึง เด็กกำพร้าผู้ปกครองที่ฐานยากจน ไม่มีรายได้ประจำ ขาดการ
ดูแลจากผู้ปกครอง มีภาวะเสี่ยงต่อขาดเสถียรและการถูกทารุณกรรม

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดของการศึกษาครั้งนี้เริ่มจากเด็กทุกซ้ากที่ได้รับทุนสนับสนุนจากองค์กรของ
SIF ซึ่งเป็นกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซ้าก โดยมีกลุ่มเด็กที่ได้รับทุนสนับสนุนทั้งหมด ใน 9
อำเภอ ร่วมกันทำกิจกรรมโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมซึ่งจะร่วมกับชุมชน องค์กรต่างๆ ใน
ชุมชน เพื่อหารูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซ้าก อันจะส่งผลให้เกิดความยั่งยืน
ของกองทุนและทำให้คุณภาพชีวิตที่ดีของเด็กทุกซ้าก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสรรเงินที่ได้รับจากกองทุนสนับสนุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซอกทุก เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและการดำรงชีวิต
2. เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเด็กเพื่อเชื่อมโยงและสร้างเครือข่ายในระดับจังหวัด
3. เกิดการร่วมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้กับเด็กเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคต
4. ได้รับความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน องค์กรต่างๆ ในการสนับสนุนกลุ่มเด็กและกองทุนให้เกิดความยั่งยืน
5. เด็กและชุมชนเกิดการตื่นตัวในการร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

บทที่ 2

เอกสารอ้างอิง

ในการวิจัยการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกวัยยากผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการกำหนดกรอบในการศึกษา เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในกระบวนการ เอกสารทางวิชาการดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1. เครือข่ายองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนภาคเหนือ

ตอนที่ 2. โครงการสวัสดิการเพื่อเด็กที่ทุกวัยยากภาคเหนือ

ตอนที่ 1. เครือข่ายองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนภาคเหนือ (เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเครือข่ายองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนภาคเหนือ)

ตั้งแต่ปี 2533 เป็นต้นมา มีความพยายามของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนด้านารพัฒนาเด็กและเยาวชนในภาคเหนือจำนวน 23 องค์กร ได้แก่ โครงการชากระ สมาคมวายเอ็มซีเอ จังหวัดพะเยา คณะทำงานเพื่อยุติการเอาเปรียบทางเพศ โครงการบ้านเด็กเชียงราย องค์การเซฟเดอะชิลเดรนสหรัฐอเมริกาชุมชนแออัดเชียงใหม่ โครงการพัฒนาเด็กและสภาพแวดล้อมอำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ โครงการเสริมบทบาทสตรีในงานพัฒนา โครงการเครือข่ายงานพัฒนาชาวเขา โครงการเพื่อสตรีและเยาวชนเชียงใหม่ กลุ่มเพื่อนเด็ก มูลนิธิพุทธเกษตรเชียงใหม่ โครงการพัฒนาสตรีและเยาวชนลำพูน กลุ่มประสานงานเพื่อพัฒนาสตรีและเยาวชนลำปาง โครงการประสานและสนับสนุนเครือข่ายงานพัฒนาชนบท ประชาสงเคราะห์จังหวัดพะเยา โครงการเยาวชนบ้านปางลาว สมาคมวายเอ็มซีเอจังหวัดลำพูน มูลนิธิครูจันทร์แรม มูลนิธิฟื้นฟูชนบท สมาคมสร้างสรรค์ชีวิตและสิ่งแวดล้อม โครงการชุมชนไทยต้านภัยเอดส์ และโครงการเยาวชนสัมพันธ์ป้องกันเอดส์ มีการจัดเวทีสรุปวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนกันอย่างต่อเนื่อง ทำการกำหนดวิสัยทัศน์ในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ส่งเสริมการศึกษาอาชีพที่ยั่งยืนพัฒนาสถาบันครอบครัวให้อบอุ่นมั่นคง สถาบันชุมชนเข้มแข็ง พัฒนาการะกิจร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรในองค์กร ผู้นำเด็กและเยาวชน เช่น การจัดค่ายเด็ก การจัดเวทีสิทธิเด็ก การจัดสภาเด็กภาคเหนือ ร่วมกันแสวงหาและระดมทุน ทำการรณรงค์เผยแพร่ปัญหาและมีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ นอกจากนั้นยังได้มีการพัฒนาโครงสร้าง ความร่วมมือ กำหนดบทบาทหน้าที่ต่างๆ จัดให้มีการประชุมสมัชชาประจำทุก 2 ปี การประชุมสมัชชาครั้งแรกจัดขึ้นในปี 2538 ครั้งที่ 2 ในปี 2540 ครั้งที่ 3 ในเดือนสิงหาคม 2542 ปัจจุบันองค์กรสมาชิก 23 องค์กร

บทบาทของเครือข่ายต่อองค์กรชุมชน

1. งานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูล

- การรวบรวมเอกสารข้อมูล
- การส่งเอกสารข้อมูล

- การจัดประชุมวิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน
- 2. การประสานงานองค์กรสมาชิก
 - ระดับจังหวัด
 - ระดับภาค
 - ระดับประเทศ
 - ระดับสากล
- 3. การพัฒนาศักยภาพขององค์กร
 - ด้านบุคลากร
 - ทรัพยากร
 - บริหารจัดการ
 - สำนักงาน
- 4. การจัดทำรายงานสถานการณ์เด็ก
 - สรุปรายชื่อจากเจ้าหน้าที่และองค์กร

กลไกการประสานงาน/ที่อยู่ติดต่อ/ผู้ประสานงาน

กลไกประสานงานของเครือข่ายฯ สามารถแยกออกได้เป็น 2 ระดับ ได้แก่ระดับกลุ่มโครงการ องค์กร ระดับพื้นที่ จังหวัดและภาค มีคณะกรรมการ

1. ระดับกลุ่ม โครงการหรือองค์กรที่ทำงานอยู่ กับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ มีการบริหารจัดการเฉพาะแต่ละกลุ่มคณะกรรมการกลุ่มในพื้นที่

2. ระดับจังหวัด ได้แก่ตัวแทนของกลุ่ม โครงการ หรือองค์กรที่ทำงานกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ที่ถูกคัดสรรตัวแทนเข้าร่วมเป็นกรรมการจังหวัดรวม 9 จังหวัด

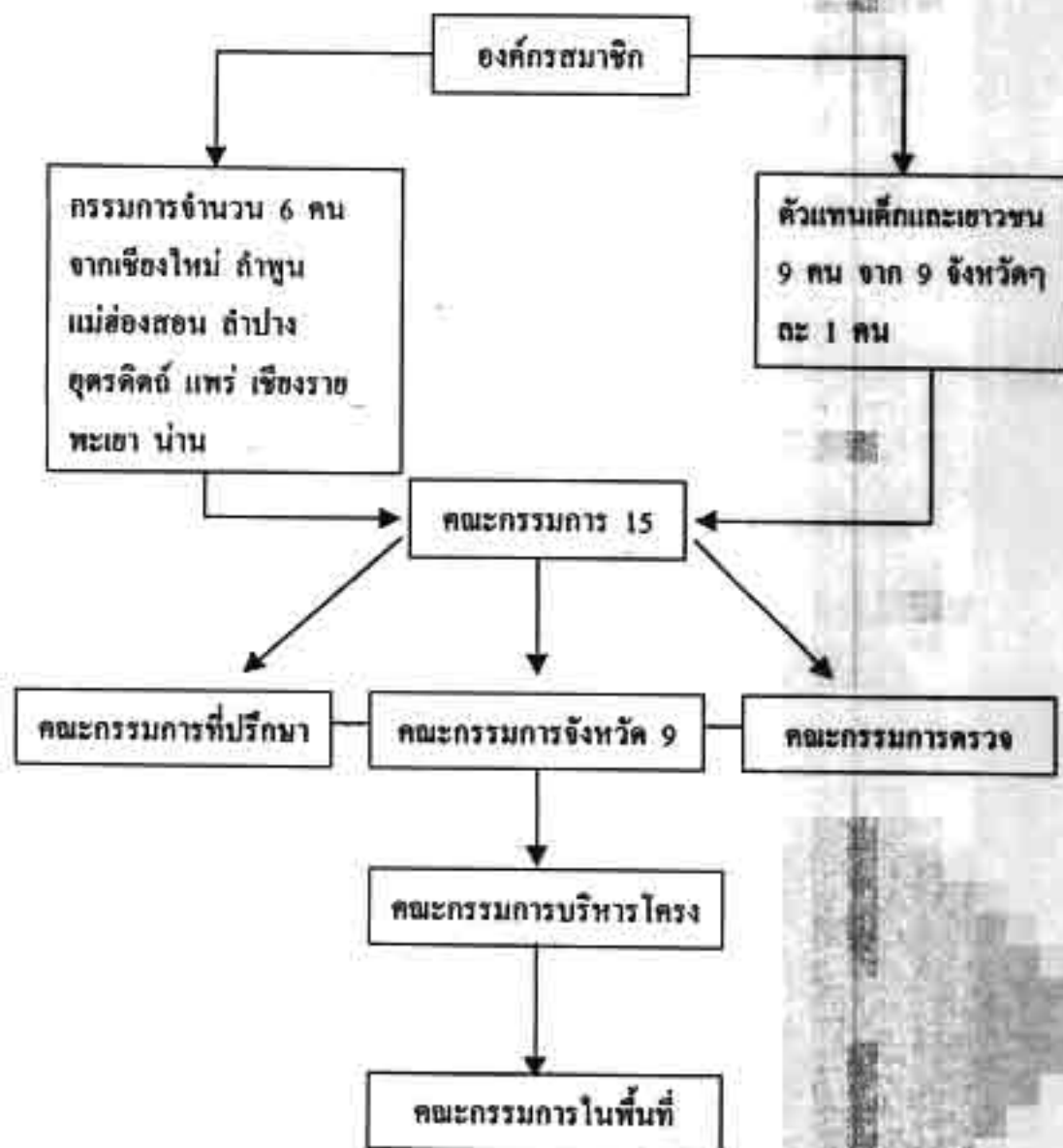
3. ระดับเครือข่าย มีตัวแทนขององค์กรสมาชิกจากภาคเหนือตอนบน 9 จังหวัด จำนวน 15 คน เป็นกลไกประสานงานใน 9 จังหวัดภาคเหนือตอนบน มีคณะกรรมการรวม 3 ชุด

3.1 คณะกรรมการเครือข่ายองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนภาคเหนือ 6 คน จากเขตที่ 1 (เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน) จำนวน 2 คน เขตที่ 2 (ลำปาง สุตรดิตถ์ แพร่) จำนวน 2 คน เขตที่ 3 (เชียงราย พะเยา น่าน) จำนวน 2 คน และตัวแทนกลุ่มเด็กและกลุ่มเยาวชน 9 คน จากภาคเหนือตอนบน 9 จังหวัดๆ ละ 1 คน

3.2 คณะกรรมการที่ปรึกษา จำนวน 8 คน

3.3 คณะกรรมการบริหารโครงการ จำนวน 13 คน

โครงสร้างเครือข่ายองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนภาคเหนือ

ผลงานที่ผ่านมา

1. การศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูล สถานการณ์ ประสบการณ์และแนวคิดด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ
 - 1.1 การศึกษาสถานการณ์การใช้แรงงานเด็กและปัญหาโสเภณีเด็กในภาคเหนือ มีนาคม 2539
 - 1.2. การสรุปการณ์และบทเรียนการทำงานด้านเด็ก เยาวชนและสตรีลภาคเหนือ กันยายน 2539
 - 1.3. การศึกษาสถานการณ์เด็กที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบากในเขตเมืองเชียงใหม่ 2541

2. การพัฒนาองค์กร

- 2.1 จัดประชุมสมัชชาองค์กรเครือข่ายเด็กและเยาวชนภาคเหนือครั้งที่ 1 ปี 2538
- 2.2 จัดประชุมสมัชชาองค์กรเครือข่ายเด็กและเยาวชนภาคเหนือครั้งที่ 2 ปี 2540
- 2.3 จัดประชุมสมัชชาองค์กรเครือข่ายเด็กและเยาวชนภาคเหนือครั้งที่ 3 ปี 2542
- 2.4 พัฒนาโครงสร้าง บทบาท ระเบียบความร่วมมือ และแผนงาน ครั้งที่ 1 ปี

2538

- 2.5 พัฒนาโครงสร้าง บทบาท ระเบียบความร่วมมือ และแผนงาน ครั้งที่ 2 ปี

2540

- 2.6 พัฒนาโครงสร้าง บทบาท ระเบียบความร่วมมือ และแผนงาน ครั้งที่ 3 ปี

2542

3. การประสานงาน

- 3.1 ร่วมกับกบพข. เสนอข้อมูลเพื่อการประกอบการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8

4. การพัฒนาเด็กและเยาวชน

- 4.1 ช่วยเหลือเด็กเป็นรายกรณี เช่น การประสานงานเพื่อส่งเด็กกลับสู่ภูมิสำเนาและครอบครัว การระดมทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาของเด็ก

- 5. จัดสภาเด็กภาคเหนือ 2539

- 6. จัดเวทีสิทธิเด็ก 2539

- 7. เวทีเด็กและเยาวชนผู้ตกอยู่ในสภาวะยากลำบากภาคเหนือ 2542

ตอนที่ 2. โครงการสวัสดิการเพื่อเด็กที่ทุกข์ภาคเหนือ (เอกสารประกอบการจัดเวทีกลางโครงการสวัสดิการเพื่อเด็กที่ทุกข์ภาคเหนือ)

สภาพปัญหาเด็กและเยาวชน

1. เด็กถูกกระทำทารุณกรรมทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางเพศ และถูกกทอดทิ้งครอบครัว ในชนบทประสบปัญหาการทำมาหากินฝืดเคือง ได้รับผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรง การว่างงานจากภาคเมืองส่งผลให้มีผู้คนเดินทางกลับสู่ภาคชนบทมากขึ้น การจ้างแรงงานทั้งในและนอกภาคการเกษตรกรรมน้อยลง ขณะที่หนี้สินมากมายและมีความต้องการบริโภคสินค้าทั้งจำเป็นและไม่จำเป็นต่อการครองชีพเพิ่มขึ้นตามแรงโฆษณา การเลียนแบบพฤติกรรมของเพื่อนบ้าน อิทธิพลของลัทธิบริโภคนิยมซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็วผ่านสื่อทันสมัยทำให้ครอบครัวในชนบททั้งหญิงและชายต้องทำงานหนักเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ผ่อนชำระหนี้สินและจับจ่ายใช้สอย ส่งผลให้ชาวชนบทต้องอาศัยยาเสพติดประเภทยาบ้ากระตุ้นให้สามารถทำงานได้มากยิ่งขึ้น บางคนเห็นหนี้อย่างจากทำงานหนักต้องพึ่งพาการดื่มสุรา การพนัน ภายในครอบครัวมีความเครียดสูง เกิดความรุนแรงในครอบครัว มีการทะเลาะเบาะแว้ง การหย่าร้างเพิ่มจำนวนขึ้น ครอบครัวแตกแยกพ่อแม่ไปทางหนึ่งแม่ไปอีกทางหนึ่งทำให้เด็กขาดความอบอุ่นและขาดผู้ดูแลเลี้ยงดู บางคนถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังกับญาติผู้ใหญ่ เด็กจำนวนมากถูกละเมิด

ทางเพศการถูกทารุณทำร้ายร่างกาย จิตใจ ถูกทอดทิ้ง ถูกบังคับให้ไปขายบริการทางเพศ
ปรากฏการณ์เหล่านี้ขยายออกไปอย่างกว้างขวางในพื้นที่ชนบท

2. การแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา การขาดความอบอุ่นในครอบครัว ชาด
ผู้ดูแล และปัญหาต่างๆ ที่รุมเร้าเข้าสู่ชุมชน ชนบทอันเนื่องมาจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ
ทำให้เด็กหันเข้าหา ยาเสพติดมากยิ่งขึ้นทั้งเป็นผู้เสพและเป็นเจ้าหน้าขาย มีการนำเอา ยาเสพติดไป
จำหน่ายในสถานศึกษาโดยเฉพาะในโรงเรียนอำเภอด่างๆ เพื่อหารายได้มาจ้จจ่ายใช้สอย เทียวเตร่
ปัจจุบันเด็กและเยาวชนเข้าร่วมขบวนการยาเสพติดอย่างกว้างขวาง

3. การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนเด็กและเยาวชนในวัยเรียนเริ่มมี
เพศสัมพันธ์กันมากก่อนวัยอันสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามสถานศึกษาต่างๆ เนื่องจากอิทธิพล
ของสิ่งลามากที่แพร่หลายทั้งใน โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยโอ คอมพิวเตอร์ เอกสาร สิ่งพิมพ์
เด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงสูงในการติดเชื้อโรคเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ เนื่องจากการมีเพศ
สัมพันธ์โดยขาดความรู้ความเข้าใจ ถูกปิดกั้นเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ โดยผู้ใหญ่เห็นว่าเด็ก
ไม่สมควรรับรู้เรื่องเพศ หรือเด็กและเยาวชนบางกลุ่มพอจะมีความรู้บ้างเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์
แต่ก็เป็นเพียงความรู้ทั่วไป ๆ ในทางด้านทฤษฎี ชาดทักษะในการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย
การศึกษาในระบบไม่สามารถตอบสนองข้อจำกัดในเรื่องเพศศึกษาได้

4. การถูกละเลยเลือกปฏิบัติในการเข้ารับบริการจากภาครัฐ และการใช้แรงงานเด็กอย่าง
ไม่เป็นธรรมเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กชาวไทยภูเขา และเด็กชาวเขาที่ไม่มีสัญชาติไทย
ไม่สามารถทำการลงสัญชาติไทยได้ หรือไม่สามารถเข้ารับบริการทางสังคม การศึกษาการรักษา
พยาบาลจากภาครัฐการ มีการเลือกปฏิบัติ นอกจากนั้นยังมีการนำเด็กชาวไทยภูเขาและ
เด็กชาวเขาจากพื้นที่สูง จากแนวชายแดนไปกักขังใช้แรงงาน หรือบังคับให้ขายบริการทางเพศ
เร่ขายของ และบางคนถูกดำเนินคดีโดยไม่ได้รับความเป็นธรรมจำนวนมาก

5. ปัญหาโภชนาการ การขาดสารอาหาร การเจ็บป่วยและสุขภาพ ในพื้นที่ภาคเหนือ
ตอนบนปรากฏจำนวนเด็กกำพร้าที่อาศัยอยู่กับผู้อื่นในชุมชนหรืออาศัยอยู่ในสถานดูแลรับเลี้ยง
เด็กกำพร้าเพิ่มจำนวนมากขึ้น ส่วนใหญ่เด็ก ๆ เหล่านี้ มีสภาพทางด้านร่างกายและจิตใจไม่มี
ปัญหาเกี่ยวกับสมอง การผิดปกติทางด้านร่างกาย และเด็กกำพร้าเหล่านี้บางคน ไม่มีทะเบียนบ้าน
ไม่มีสัญชาติและไม่มีสูติบัตร

ข้อมูลกิจกรรมสวัสดิการชุมชนเร่งด่วน

1. กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์

1.1 เกณฑ์ของเด็กยากลำบากทางการศึกษา

- เด็กกำพร้าผู้ปกครองมีฐานะยากจน ไม่มีรายได้ประจำ
- เด็กที่ขาดการดูแลเอาใจใส่ เช่น พ่อแม่ติดยาเสพติดเรื้อรัง เด็กที่พ่อแม่ต้องโทษ
- เด็กที่พ่อแม่พิการ ประสบอุบัติเหตุ ชัดสนเรื่องรายได้ มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย

ทางการศึกษา

- เป็นเด็กที่ไม่ได้รับทุนการศึกษาจากหน่วยงานต่างๆ

- เด็กที่ขาดผู้ปกครองเอาใจใส่ อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกกระทำทารุณกรรมทางด้านร่างกาย จิตใจ

- เด็กที่พ่อแม่ต้องโทษ ไม่มีผู้ดูแลเอาใจใส่
- เด็กที่ถูกใช้แรงงานอย่างไม่เป็นธรรม ถูกกดขี่ ช่มเห่ง ใช้ทำงานแบบทารุณ
- เด็กที่อยู่ในภาวะที่เสี่ยง เช่น เด็กกำพร้าบิดาหรือมารดาที่อาศัยอยู่กับผู้สูงอายุ
- เด็กที่ถูกหลอกหรือ บังคับให้ขายบริการทางเพศ
- เด็กที่ติดยาเสพติดและมีความประสงค์จะเลิกจากยาเสพติด
- เด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น เร่ร่อน เร่ขายของ ขอดทาน ขายยาเสพติด เร่ขาย

บริการทางเพศ

2. กิจกรรมผู้ได้รับประโยชน์ที่เสนอจากกองทุนชุมชน

2.1 สวัสดิการทุนการศึกษาแก่เด็กผู้ยากลำบาก เป็นกิจกรรมที่จัดให้กับเด็กที่ทุกขยากตาม 1.1 เป็นกองทุนสนับสนุนการศึกษาตามสิทธิประโยชน์ที่เด็กสมควรได้รับจากรัฐ หรือสังคม โดยการจ่ายเป็นรายเดือนตามความจำเป็นเกี่ยวกับการศึกษา โดยมีคณะกรรมการของกลุ่มในพื้นที่และกลุ่มเด็กผู้ยากลำบากเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดจัดคกกลงการใช้กองทุน มีกิจกรรมร่วมกันในการสร้างจิตสำนึก และระดมทุนเพิ่มเติม

3. วัตถุประสงค์ของการจัดทำโครงการ

- เพื่อจัดสวัสดิการเร่งด่วนให้กับเด็กที่ทุกขยากลำบาก และประสบปัญหา
- เพื่อจัดตั้งกองทุน และระดมการมีส่วนร่วมของชุมชน

4. ขั้นตอนการคัดเลือกผู้ยากลำบาก

4.1 จัดสัมมนาวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนภาคเหนือจากตัวแทนองค์กรที่ทำงานพัฒนาด้านเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ เพื่อวางแผนแนวทางการ แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนผู้ยากลำบาก ณ ที่โครงการผู้หญิงไทยในวันพุธนี้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

4.2 จัดสมัชชาเครือข่ายองค์กรพัฒนาด้านเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ โดยตัวแทนองค์กรที่ทำงานพัฒนาด้านเด็กและเยาวชนภาคเหนือ และตัวแทนเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ ร่วมกันจัดทำเกณฑ์ผู้ยากลำบาก

4.3 จัดตั้งคณะกรรมการในระดับจังหวัด แต่ละจังหวัดเพื่อกันครองผู้ยากลำบาก เสนอรายชื่อผู้ยากลำบากต่อคณะกรรมการเครือข่ายภาค

4.4 คณะกรรมการเครือข่ายภาครวบรวมกลั่นกรองรายชื่อผู้ยากลำบาก และจัดทำบัญชีรายชื่อในแต่ละจังหวัดเสนอขอรับทุนการสนับสนุน

4.5 คณะกรรมการบริหารโครงการ จัดตั้งคณะทำงานในแต่ละพื้นที่ เพื่อทำการกลั่นกรองผู้รับผลประโยชน์ตามเกณฑ์ ความซ้ำซ้อนในกองทุนอื่นๆ ก่อนที่จะดำเนินการสนับสนุน

5. ผลที่จะเกิดประโยชน์ทันทีกับผู้ยากไร้

5.1 เด็กที่ทุกขยาก ได้รับความช่วยเหลือจากสถานการณ์ทันที

- จัดเวทีกลุ่มเป้าหมายผู้รับประโยชน์ระดับจังหวัด 2 ครั้ง / ปี
- 2. การสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม
 - กิจกรรมรณรงค์ร่วมกันระหว่างกลุ่มเป้าหมายผู้รับประโยชน์ ในวันสำคัญต่างๆ
- 3. การจัดสมัชชาเด็ก
 - เวทีสมัชชาเด็กระดับภาค 1 ครั้ง / ปี

๓. ให้ เจ้าชาย นพโกศลเสนาบดี
ให้ เจ้าชายจุฬาลงกรณ์เสนาบดี
๔. เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ
๕. เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ
๖. เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ
๗. เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ
๘. เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ
๙. เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ
๑๐. เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ เจ้าชายวิเศษ

๑. การดำเนินการตามแผนงานวิจัยที่วางไว้ได้แก่ การจัดทำ
 แผนงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง ๑ ด้านเอก โดยเลือกภาพที่ตรงกับ
 สรุปรายชื่อของหน่วยงานในภาคเอกชนที่ผลิตผลของนำไปใช้ในส่วนของต่อไป
 ๒. การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับ
 ๓. การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับ
 ๔. การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับ
 ๕. การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับ
 ๖. การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับ
 ๗. การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับ
 ๘. การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับ
 ๙. การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับ
 ๑๐. การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับ

๑. การดำเนินงานตามแผนงาน
 ๒. การดำเนินงานตามแผนงาน
 ๓. การดำเนินงานตามแผนงาน
 ๔. การดำเนินงานตามแผนงาน
 ๕. การดำเนินงานตามแผนงาน
 ๖. การดำเนินงานตามแผนงาน
 ๗. การดำเนินงานตามแผนงาน
 ๘. การดำเนินงานตามแผนงาน
 ๙. การดำเนินงานตามแผนงาน
 ๑๐. การดำเนินงานตามแผนงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากแบบสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดเวที โดยมีการจัดเวทีตรวจสอบข้อมูลและสรุปผลร่วมกัน

ขั้นตอนการดำเนินการ แยกเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพของเด็กทุกซ์ยาก

1. เตรียมความพร้อมทีมวิจัย คัดเลือกคณะกรรมการและอาสาสมัครในพื้นที่และกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

2. จัดเวทีเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. จัดเวทีระดมความคิดจากผู้มีประสบการณ์ร่วมกับเด็กด้อยโอกาส และประชาชนในชุมชนที่สนใจเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการและกิจกรรมส่งเสริมการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 2 การทดลองรูปแบบการจัดการกองทุน

1. ทดลองปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดในพื้นที่เป้าหมาย

2. จัดเวทีย่อยติดตามและประเมินผลกิจกรรมของกลุ่มเด็กในพื้นที่เป้าหมาย

3. จัดเวทีกลางนำเสนอผลกิจกรรมปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขของกลุ่มเด็ก โดยมีผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง พี่เลี้ยง/อาสาสมัคร และกลุ่มเด็กทุกพื้นที่เข้าร่วมเวที ทหารูปแบบการจัดการกองทุนร่วมกัน

4. ตรวจสอบรูปแบบตามหลักการ PDCA

5. จัดเวทีสรุปรูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซ์ยาก

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ผลการศึกษาการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก จังหวัดอุดรธานี นำเสนอเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก

ตอนที่ 1 สถานภาพการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยากแต่ละพื้นที่ มีข้อสรุป 3 ประเด็นดังนี้

1. การจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยากของแต่ละพื้นที่
2. การพัฒนารูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก
3. ผลการดำเนินการตามรูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยาก

การจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกข์ยากของแต่ละพื้นที่

การจัดการเงินทุนของแต่ละพื้นที่ใน 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าปลา น้ำปาด พากทำทองแสนขัน ตรอน พิชัย ลับแล และอำเภอเมือง เริ่มจากการจัดตั้งคณะกรรมการและอาสาสมัครในพื้นที่ 9 อำเภอ กำหนดบทบาทหน้าที่ กำหนดเกณฑ์เด็กที่รับทุนพื้นที่โดยพิจารณาจากเกณฑ์ของเครือข่ายองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนภาคเหนือ ร่วมกับการลงพื้นที่พิจารณาตามสภาพความเป็นจริงของเด็ก กำหนดโครงสร้างของกลุ่มเด็กในทุกพื้นที่เพื่อการบริหารจัดการกลุ่มต่อไปเมื่อรับทุนร่วมกันวางแผนกิจกรรมของเด็กทุกข์ยากเมื่อรับทุนโดยให้ตอบสนองกับเครือข่ายองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนภาคเหนือ คอยสนองความต้องการของเด็กและชุมชน ติดตาม ประเมินผล การจัดการกองทุนของเด็กเมื่อได้รับทุน โดยกำหนดการติดตาม ประเมินตามพื้นที่หรือกลุ่มเด็กที่ได้รับทุนในพื้นที่ 9 อำเภอ โดยผู้ติดตามประเมิน คือ พี่เลี้ยง คณะกรรมการกองทุน

การพัฒนารูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเด็กทุกข์ยาก

เริ่มจากการจัดเวทีประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์และจัดตั้งคณะกรรมการและอาสาสมัครในพื้นที่ 9 อำเภอ อำเภอละ 2 คน และร่วมกันวางแผนการดำเนินการในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเด็กเกณฑ์การคัดเลือก รูปแบบการพื้นที่ อาสาสมัครลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชนและข้อมูลเด็ก เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการคัดเลือกเด็กที่รับทุนโดยให้เด็กสมัครขอทุน จัดเวทีพิจารณาการให้ทุนโดยกำหนดประเภทการรับทุนเป็นประเภท มัธยมต้น มัธยมปลาย วิเคราะห์ข้อมูลและคัดเลือกเด็กเข้ารับทุน ซึ่งได้ข้อมูลจากแบบสำรวจ ในสมัคร และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ร่วมกับการสังเกตจากพี่เลี้ยงทั้งสองพื้นที่ และจัดเวทีชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ แนวทางการรับทุนพร้อมดำเนินการรับทุนในพื้นที่ จัดเวทีสร้างข้อตกลงร่วมกันเป็นคำมั่นสัญญาในการบริหารจัดการเงินทุนให้เกิด

ประโยชน์ตามเป้าหมาย ติดตามผลการดำเนินการทุกพื้นที่ ทั้งหมด 18 เขต ตามพื้นที่อำเภอ
ที่ได้ทุน กำหนดกิจกรรมเสริมเพื่อสนับสนุนและพัฒนากลุ่มเด็ก โดยกำหนดให้เด็กได้ศึกษาดูงาน
เพื่อและเปลี่ยนเรียนรู้และนำประสบการณ์ไปใช้ในการจัดการเงินทุนของตน จัดเวทีกลางสรุปผล
การดำเนินการ ทั้ง 9 อำเภอ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็ก ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน
คณะกรรมการ พี่เลี้ยงอาสาสมัคร เพื่อสรุปหารูปแบบการจัดการกองทุนที่เหมาะสมกับกลุ่มเด็ก
จังหวัดอุดรธานีที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ผลการดำเนินการตามรูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซีก

จากการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซีกของแต่ละพื้นที่และการพัฒนารูปแบบการ
จัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซีกจังหวัดอุดรธานี มีผลดังนี้

ได้คณะกรรมการและอาสาสมัครทำให้ได้คณะกรรมการโครงการพัฒนาเด็กและสภาพ
แวดล้อมอุดรธานี คือ นายสงบ ทิพย์นาวาเป็นประธาน, นางนพวรรณ นพศิริเป็นรองประธาน
นางสมใจ ยาป่าคาย, นางเอื้อมดาว ทิพย์นาวา, นายรุ่งโรจน์ บุญทะมา, นายบุญ ชุมมีรัตน์,
นายภิรมย์ เสริมมา, นายทวีสิทธิ์ พงษ์พิณิจ, นางมารศรี สิงห์เสวก, นางภิญญา ชันลา และ
นางนิตยา เอี่ยมเย็นเป็นกรรมการนอกจากมีคณะกรรมการในโครงการแล้วยังมีการหาอาสาสมัคร
เข้าร่วมโครงการในพื้นที่ จำนวน 2 คนหรือน้อยกว่า แล้วแต่ขนาดของกลุ่มเด็ก โดยแยกเป็น

- ครูพี่เลี้ยง คือ ผู้ที่รับราชการครูในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ
- พี่เลี้ยง คือ ผู้ที่อยู่ในพื้นที่แต่ไม่ได้รับราชการ

รายชื่อครูพี่เลี้ยงและพี่เลี้ยงในแต่ละกลุ่มใน 9 อำเภอ ดังนี้

อำเภอท่าปลา

1.1 กลุ่มตำบลท่าปลา

นางนพวรรณ นพศิริ (ครูพี่เลี้ยง)

1.2 กลุ่มตำบลแม่จริม

นางสาววรรณ จิรี (พี่เลี้ยง)

1.3 กลุ่มตำบลหาดถ้ำ

นางวิภา สุขคำปา (พี่เลี้ยง)

1.4 กลุ่มตำบลร่วมจิต

นางสมบัติ ทิพย์นาวา (ครูพี่เลี้ยง)

1.5 กลุ่มตำบลน้ำหมัน

นางบุหงา (ครูพี่เลี้ยง)

นางระทม คำพัฒน์ (พี่เลี้ยง)

นางกสิป อู่ทรัพย์ (พี่เลี้ยง)

1.6 กลุ่มตำบลนางพญา

นางเอื้อมดาว ทิพย์นาวา (พี่เลี้ยง)

นางสังเวียน มุสดีษฐ์ (พี่เลี้ยง)

1.7 กลุ่มตำบลผาเลือด

นางสุนิสา	ทิพย์วิจิษฐ์	(ครูพี่เลี้ยง)
นางอุพิน	เพชรสุวรรณ	(ครูพี่เลี้ยง)

1.8 กลุ่มตำบลท่าแฝก

นายทวีสิทธิ์	เพชรสุวรรณ	(ครูพี่เลี้ยง)
--------------	------------	----------------

อำเภอหน้าป่าด

นางภิญญา	ชาปุ	(พี่เลี้ยง)
นางสาววนิดา	ผุยตา	(พี่เลี้ยง)

ดูแลกลุ่มเด็กในตำบลแสนดอ ตำบลบ้านฝาย ตำบลเด่นหลัก เนื่องจากขนาดของกลุ่มเด็กมีขนาดเล็ก

อำเภอปากท่า

นางกอยแก้ว	บุญทะมา	(พี่เลี้ยง)
------------	---------	-------------

ดูแลกลุ่มเด็กในตำบลปากท่า ตำบลสองตอน ตำบลบ้านเสี้ยว เนื่องจากขนาดของกลุ่มเด็กมีขนาดเล็กและพื้นที่อยู่ใกล้กัน

อำเภอบ้านโคก

นายรุ่งโรจน์	บุญทะมา	(พี่เลี้ยง)
นางหนูเพียร	สัมมา	(ครูพี่เลี้ยง)

ดูแลกลุ่มเด็กในตำบลบ้านโคก ตำบลม่วงเจ็ดต้น ตำบลนาชุม เนื่องจากขนาดของกลุ่มเด็กมีขนาดเล็ก

อำเภอทองแสนขัน

กลุ่มตำบลน้ำพี

นางสมใจ	ชาป่าคาย	(ครูพี่เลี้ยง)
นางสาวภาวิศา	นาคเลี้ยง	(พี่เลี้ยง)

กลุ่มตำบลนาป่าคาย

นางณัฐฐ	กฤดาพรมโต	(พี่เลี้ยง)
---------	-----------	-------------

อำเภอตรอน

นายภิรมย์	เสริมมา	(ครูพี่เลี้ยง)
นางรัตนะ	เสริมมา	(พี่เลี้ยง)

ดูแลกลุ่มเด็กในตำบลบ้านแก่ง และตำบลหาดสองแคว เนื่องจากขนาดของกลุ่มเด็กมีขนาดเล็ก

อำเภอพิชัย

นางนิตยา	เอี่ยมเย็น	(พี่เลี้ยง)
----------	------------	-------------

ดูแลกลุ่มเด็กในตำบลนายาง ตำบลนาอิน และตำบลโนนเมือง เนื่องจากขนาดกลุ่มเด็กมีขนาดเล็ก

อำเภอลับแล

นายบุญชุม มีรัตน์ (ครูพี่เลี้ยง)

ดูแลกลุ่มเด็กในตำบลทุ่งยั้ง ตำบลชัยชุมพล ตำบลท่าชัย และตำบลท่าเสา เนื่องจากมีขนาดของกลุ่มเด็กเล็กไม่ใหญ่เหมือนพื้นที่อื่นๆ

อำเภอเมือง

กลุ่มตำบลจำลอง

นายจุฑพร เทียงบุทวี (ครูพี่เลี้ยง)

กลุ่มตำบลวังดิน

นางมารศรี สิงห์เสวก (พี่เลี้ยง)

นางวาสนา ทะเสมา (ผู้ช่วยพี่เลี้ยง)

บทบาทที่หน้าคณะกรรมการและอาสาสมัคร

1. เป็นผู้ประสานงานระหว่างโครงการเด็กและเยาวชน องค์กรเครือข่าย พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนในท้องถิ่นและชุมชนอื่น

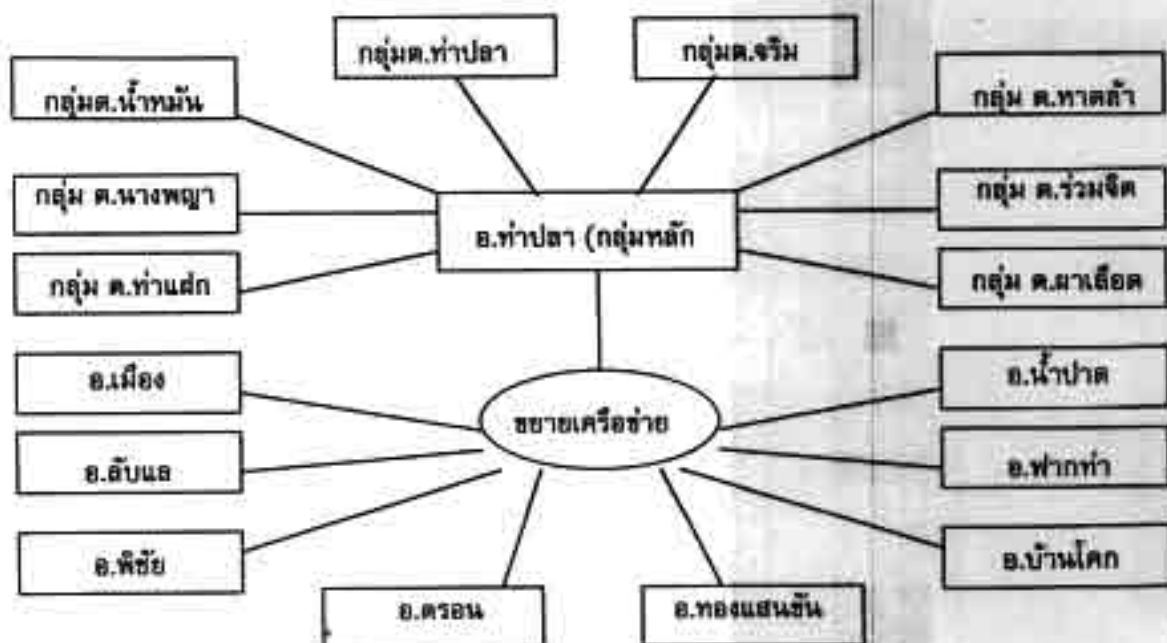
2. เป็นอาสาสมัครทำงานด้านพี่เลี้ยงให้เด็กในพื้นที่ที่ได้รับทุน กำกับดูแลการใช้ทุนให้เกิดประโยชน์ หนุนช่วยให้เกิดกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมส่วนบุคคลเพื่อคืนทุนให้แก่สังคม

3. เข้าร่วมประชุมในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

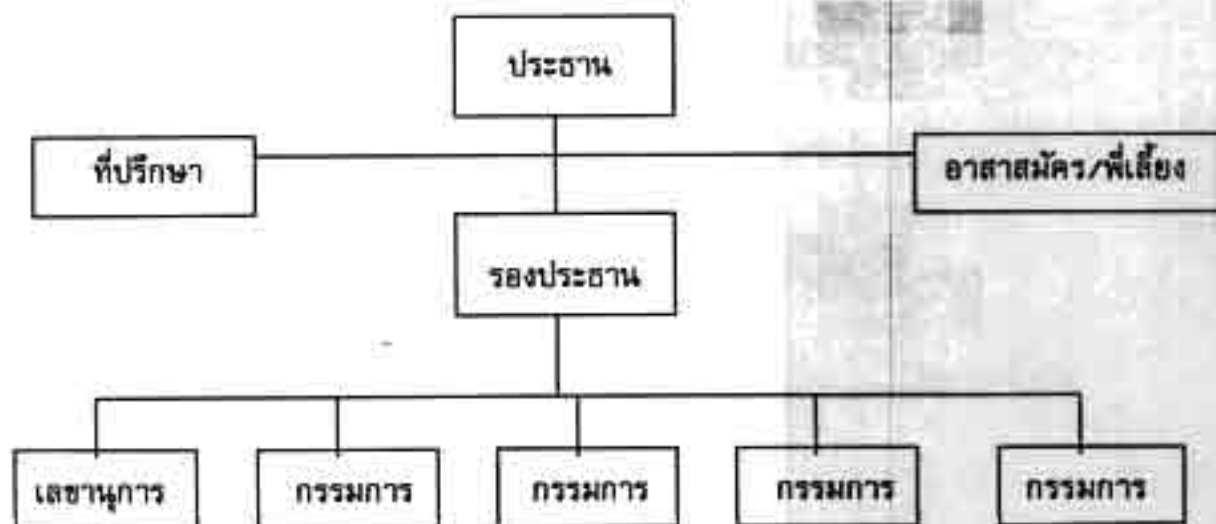
โครงสร้างเครือข่ายเด็กทุกวัยยากจังหวัดอุดรดิตถ์

ในอำเภอท่าปลา มีกลุ่มเด็กทั้งหมด 8 ตำบลซึ่งเป็นกลุ่มหลักของโครงการ และมีการขยายเครือข่ายออกสู่ทุกอำเภอในจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อเป็นการกระจายประโยชน์และสิทธิอันพึงได้ ที่เท่าเทียมกันสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างเครือข่ายเด็กทุกวัยยากจังหวัดอุดรดิตถ์

โครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มในทุกพื้นที่
ซึ่งทุกกลุ่มมีโครงสร้างการบริหารจัดการกองทุนที่เหมือนกันดังแผนภูมิต่อไปนี้
แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่ม

เกณฑ์การคัดเลือกเด็กรับทุน

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเด็กและรับสมัครเด็กที่ขอรับทุนมีเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกโดยดูจากประวัติในแบบสมัครและจากการสังเกตของพี่เลี้ยง มีเกณฑ์ดังนี้

1. ต้องเป็นกำพร้า ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ไม่มีรายได้ประจำ
2. ต้องเป็นเด็กที่ขาดการดูแลเอาใจใส่ เช่น พ่อแม่ติดยาเสพติดเรื้อรัง เด็กที่พ่อแม่ต้อง

โทษ

3. เด็กที่พ่อแม่พิการ ประสบอุบัติเหตุ ขัดสนเรื่องรายได้มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายทางด้านการศึกษา

4. เป็นเด็กที่ไม่ได้รับทุนการศึกษาจากหน่วยงานต่างๆ

5. เด็กที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกกระทำทารุณกรรมทางด้านร่างกายและจิตใจ

เกณฑ์การให้ทุน

เกณฑ์ในการให้ทุนตามโครงการสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซอกภาคเหนือโดยกำหนดให้ทุนแยกเป็นระดับชั้น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษาจำนวน 3,000 บาท ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 4,000 บาท และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 6,000 บาท แต่จำนวนเด็กที่ได้รับทุนมีจำนวนมากกว่าทุนที่แหล่งทุนกำหนด จึงมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนและหาข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการจัดสรรเงินทุนระหว่างคณะกรรมการ อาสาสมัครพี่เลี้ยง กลุ่มเด็กที่ได้รับทุนจากเวทีมีข้อตกลงร่วมกันว่าจะไม่ลดจำนวนเด็กที่ได้รับทุนแต่จะลดจำนวนเงินลงเพื่อให้เด็ก 290 คนได้รับทุนเหมือนกัน แยกตามระดับชั้นจากระดับประถมศึกษา 3,000 บาทเป็น 1,500 บาท ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4,000 บาทเป็น 2,000 บาท และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 6,000 บาทเป็น 3,000 บาท ซึ่งเด็กที่ได้รับทุนพอใจและทำให้เพื่อนๆ ได้รับโอกาสเหมือนกัน

ข้อตกลงและคำมั่นสัญญา

เมื่อเด็กได้รับทุนจะให้คำมั่นสัญญาร่วมกันในการบริหารจัดการเงินทุนให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ดังคำขวัญว่า รวมใจกันสู้ เราอยู่ร่วมกัน ปัญหาทั้งผอง ต้องใช้ปัญญา กองทุนแก้ได้ ถ้าใช้ถูกทาง ซึ่งหมายความว่าเด็กต้องเป็นคนดีของครอบครัว มีการศึกษาดีและสนใจการเรียน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณะและชุมชน เด็กต้องรู้จักคิดและแก้ไขปัญหาไม่ว่าปัญหาเป็นของตนเอง ของครอบครัวหรือของชุมชน เด็กต้องรู้จักใช้ รู้จักเก็บ และรู้จักคืนให้กับสังคม

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซอก

จากการกำหนดโครงสร้างบทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อเด็กทุกซอก และโครงสร้างเด็กทั้ง 9 อำเภอ วางแผนปฏิบัติในการนำรูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเด็กทุกซอกโดยมีโครงสร้างของเครือข่าย ทั้ง 9 อำเภอ ซึ่งสรุปรูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซอกที่เหมาะสมกับกลุ่มเด็กดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. มีการกำหนดโครงสร้างบริหารจัดการกลุ่มเด็ก

2. มีการบริหารจัดการเงินทุนโดยกำหนดเป็นข้อตกลงและคำมั่นสัญญาร่วมกันใน 2 เรื่อง คือ ใช้อย่างไร และเก็บอย่างไร

ใช้อย่างไร เด็กจะต้องใช้เงินเพื่อการศึกษาเล่าเรียน ใช้ในเรื่องส่วนตัว และเพื่อช่วยเหลือครอบครัว

เก็บอย่างไร เด็กจะใช้วิธีการเก็บโดยการทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เกิดรายได้ โดยกำหนดเป็นกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมรายได้ กิจกรรมส่วนตัวหรือกิจกรรมร่วมกับครอบครัว และกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม เด็ก ๆ จะยึดหลักการบริหารเงินกองทุนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

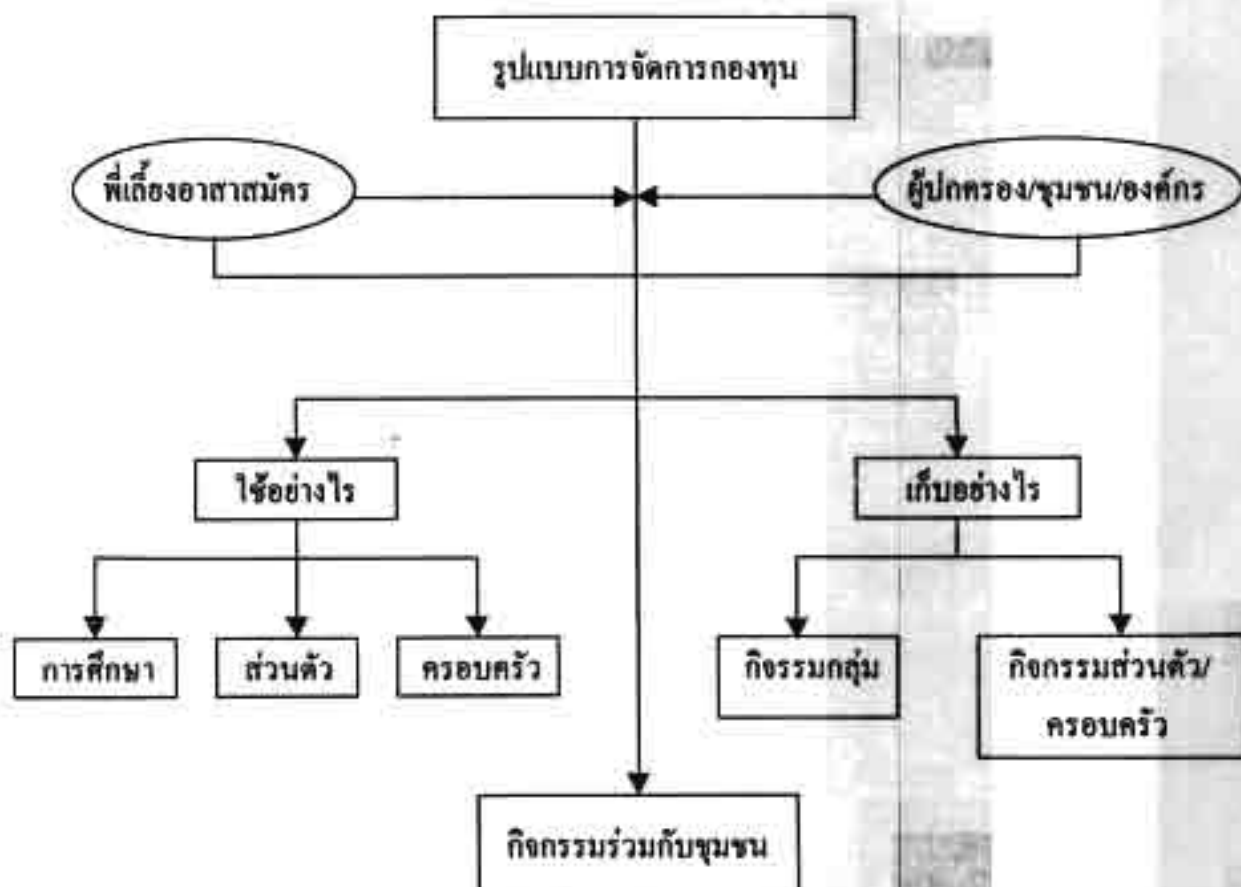
3. กิจกรรมกลุ่มที่เด็กร่วมกันทำจะเกิดจากการร่วมลงทุนเพื่อทำกิจกรรม โดยเด็ก ๆ จะต้องเขียนเสนอเป็นโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วางแผนการดำเนินงานและงบประมาณ เสนอต่อพี่เลี้ยง อาสาสมัคร ก่อนลงมือปฏิบัติ

4. กำหนดการเบิกจ่ายเงินทุนให้เป็นไปตามขั้นตอนโดยเริ่มจากเด็กต้องปรึกษาพี่เลี้ยง และผู้ปกครอง ก่อนเพื่อให้พี่เลี้ยงยื่นการเบิกจ่ายพร้อมเบิกจ่ายเงินร่วมกับเด็กจนกว่าจะครบกำหนด 1 ปี เด็กถึงจะมีสิทธิเบิกจ่ายได้ด้วยตนเอง

5. ผู้ปกครอง พี่เลี้ยง อาสาสมัคร ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ให้การสนับสนุนเกี่ยวกับความรู้ เทคนิคต่าง ๆ ในการทำกิจกรรม และสนับสนุนด้านงบประมาณกำหนดให้กลุ่มเด็กได้ทำงานร่วมกับชุมชนองค์กรเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่มเด็กและชุมชน

ซึ่งรูปแบบการจัดการกองทุนได้ผ่านหลักการ PDCA และเหมาะสมกับการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซอก จังหวัดอุดรธานี ตามสภาพบริบทและปัจจัยที่แตกต่างกันดังโครงสร้างต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกซอก จังหวัดอุดรธานี

ผลการดำเนินงาน

จากการติดตามประเมินผลการดำเนินการของกลุ่มเด็กในแต่ละพื้นที่โดยประเมินจาก

1. ตัวเด็ก ซึ่งพิจารณาจากพัฒนาการของการศึกษาคุณภาพชีวิต โดยการสัมภาษณ์ สังเกต และข้อมูลจากเอกสาร
2. ครอบครัว ซึ่งรวม พ่อ แม่ พี่น้อง ญาติ หรือผู้ปกครองพิจารณาจากความพึงพอใจของครอบครัว โดยการสัมภาษณ์พร้อมสังเกต
3. กิจกรรมกลุ่ม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดจากการร่วมกลุ่มของเด็กเพื่อทำกิจกรรมเสริมรายได้ต่าง ๆ ตามบริบทของแต่ละชุมชน โดยพิจารณาจากกิจกรรมที่ปฏิบัติ ผลการปฏิบัติ ปัญหาอุปสรรค และวิธีการแก้ปัญหา ผลจากการแก้ไขร่วมกัน
4. สมุดบันทึก ซึ่งเด็ก ๆ จะมีสมุดบันทึกประจำตัวทุกคน เพื่อบันทึกการเบิกจ่ายกิจกรรมที่ทำ และบันทึก ความดีที่ตนทำเพื่อสังคม
5. ชุมชน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน คนในชุมชน และองค์กรต่าง ๆ โดยพิจารณาจากการให้ความร่วมมือในกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน ซึ่งผลการติดตามการดำเนินการของแต่ละกลุ่มตามอำเภอ คือ

อำเภอท่าปลา

จากการติดตามประเมินผลการดำเนินการในระยะของการเริ่มดำเนินการ ซึ่งยังไม่ได้รูปแบบการจัดการที่แน่นอนนั้น สามารถสรุปผลในภาพรวมในอำเภอท่าปลา โดยดูจากตัวเด็กหลังจากที่เด็กได้รับทุนและร่วมคำมั่นสัญญาปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตกลงร่วมกันนั้น เด็กกล้าที่จะแสดงออก กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นบทเรียนที่ได้จากการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ด้านการศึกษาเด็กมีผลทางการเรียนเป็นที่น่าพอใจ มีความตั้งใจสูงขึ้น อันเนื่องมาจากมีกำลังใจ มีทุน สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนได้เหมือนเพื่อน ลดการน้อยเนื้อต่ำใจของเด็กซึ่งเป็นเด็กที่ด้วยโอกาสยากจน ซึ่งมีคำพูดที่ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างและความพอใจ “แต่ก่อนเราไม่มีรองเท้าใส่เดี๋ยวนี้เรามีใส่เดินไปโรงเรียนสบายมีเหมือนเพื่อน ๆ ไม่อายเขาแล้ว” และเด็ก ๆ ยังมีพี่เลี้ยงที่ให้ความสนใจดูแลและมีเพื่อน ๆ ที่มีปัญหาเดียวกันเป็นเด็กด้อยโอกาสเหมือนกัน เพื่อขึ้นร่วมกันรับฟังปัญหาและให้คำปรึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันจากเครือข่าย และยังส่งผลถึงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการทำกิจกรรมเสริมร่วมกัน เด็กรู้จักทำงานหารายได้มีความรับผิดชอบสูงขึ้น รู้จักใช้เงินเก็บออม สามารถช่วยเหลือครอบครัวได้ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กดีขึ้นลดปัญหาความอดอยากของครอบครัวได้

ส่วนความพอใจของครอบครัวจากการจัดการกองทุนของเด็กตามคำมั่นสัญญาและข้อตกลงนั้นพ่อแม่ญาติพี่น้องผู้ปกครองดีใจที่มีเงินสนับสนุนช่วยเหลือ สำหรับเด็กที่มีครอบครัวยากจนและเรียนไม่ดี ดังคำพูดที่ว่า “ดีใจกับลูกหลานมีโอกาสได้รับทุนเขาไม่เคยได้รับมาก่อน เพราะว่าเรียนไม่เก่ง ดีที่มีเงินทุนมาช่วยเหลือเราจนแล้วเรียนไม่เก่งเราด้อยโอกาส” ซึ่งส่วนหนึ่งสามารถนำไปช่วยเหลือครอบครัวขามถูกเงินได้ แต่ก็ไม่ใช่ความพอใจทั้งหมดมีผู้ปกครองบางรายเห็นว่าการใช้เงินทุนที่ได้รับยุ่งยาก ต้องมีการบันทึกต้องมีขั้นตอนในการเบิกจ่ายเงิน ดังคำพูดของผู้ปกครองว่า “ยุ่งยาก ต้องบันทึก มีขั้นตอนใช้เงินลำบาก ไม่เหมือนทุนอื่น ๆ ที่เขาให้กันเลย” ซึ่งเป็นเงื่อนไขจากข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มที่จะต้องมีการบันทึกและขอความเห็นจากพี่เลี้ยงต้องผ่านการปรึกษาจาก ผู้ปกครองและพี่เลี้ยง ซึ่งพี่เลี้ยงต้องเซ็นบิกร่วมกับเด็กด้วย ส่วนหนึ่งเกิดจากพื้นที่ของท่าปลาห่างไกลกันทำให้มีปัญหาในการเบิกจ่ายเงินกองทุน แต่เมื่อดูจากกิจกรรมกลุ่มนั้น เด็กท่าปลาส่วนใหญ่จะรวมกลุ่มทำกิจกรรมเสริมรายได้เป็นการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบท้องถิ่น โดยผลิตกล้วยฉาบ กล้วยอบเนย เนื่องจากท่าปลามีวัตถุดิบมากและมีต้นทุนต่ำในการผลิต และยังมี การรวมกลุ่มปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงจิ้งหรีด ชาญนม สานแข่งปลาทุ ซึ่งผลการทำกิจกรรมกลุ่มในการแปรรูปอาหารนั้นไม่ค่อยดีนัก แต่เด็กเริ่มรู้จักการบริหารจัดการ และดำเนินการด้วยตนเอง และรู้จักแก้ไขปัญหา ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจากการที่เด็กขาดประสบการณ์ในการทำงาน ทำให้กิจกรรมของกลุ่ม ไม่ดี แต่ก็ได้รับการแก้ไขโดยเด็ก ๆ พี่เลี้ยงจะหาผู้มีประสบการณ์ในเรื่องที่ทำมาเสริมเติมความรู้ให้ผลหลังจากแก้ไขแล้วกิจกรรมของกลุ่มดีขึ้นสามารถขยายตลาดไปสู่โรงเรียนได้ แต่กลุ่มอื่น ๆ ยังขาดความต่อเนื่องของกิจกรรมเนื่องจากการรวมกลุ่มเป็นไปได้ลำบากพื้นที่อยู่ใกล้กันรวมกลุ่มทำ กิจกรรมและช่วงของอายุของเด็กที่มีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาในการทำกิจกรรมจึงเป็น ข้อจำกัดที่พบจากการจัดบันทึกจากสมุดบันทึก พบว่า เด็ก ๆ เบิกจ่ายเงินส่วนใหญ่

เป็นไปตาม วัตถุประสงค์หรือข้อตกลงร่วมกัน ส่วนใหญ่เด็กจะเบิกจ่ายเงินไปซื้ออุปกรณ์การเรียน และของใช้ส่วนตัว เช่น รองเท้า ถุงเท้า ดินสอ ยางลบ แปรง สบู่ และกิจกรรมในการทำความดีช่วยเหลือสังคมนั้นเด็กจะช่วยเก็บขยะ รดน้ำต้นไม้ให้วัดและโรงเรียนพาคนแก่ข้ามถนน แต่ในการบันทึก เด็ก ๆ ยังไม่สนใจบันทึกเท่าไรมีส่วนน้อยที่บันทึกได้ละเอียด

กลุ่มเด็กที่น้ำหนักันได้รับการสนับสนุนให้มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมกลุ่มแบบสหกรณ์ มีการระดมทุนขายของเด็กเป็นบริหารจัดการร่วมกัน จากครูที่เลี้ยงโรงเรียนห้วยทรายงามถือว่าเป็นกลุ่มเด็กที่มีการบริหารจัดการกลุ่มที่ดีของท่าปลา แต่ในกลุ่มเด็กอื่น ๆ ในท่าปลา ชุมชนยังให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กน้อยถึงแม้จะมีการประสานเชื่อมโยงก็ตาม เด็ก ๆ ยังไม่ได้รับการยอมรับ และให้โอกาสในการทำงานร่วมกันกับชุมชน ทำให้การขับเคลื่อนค่อของกองทุน เป็นไปได้ลำบาก

อำเภอน้ำปาด

จากการดำเนินการของกองทุนเพื่อเด็กทุกซีก เด็ก ๆ ที่ได้รับทุนในอำเภอน้ำปาดมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น รู้จักคิดและแก้ไขปัญหาจากประสบการณ์ของตนเอง เด็ก ๆ มีพัฒนาการที่ดีขึ้นมีความพร้อมในด้านการเรียนและครอบครัวมากขึ้น เด็กสามารถช่วยเหลือครอบครัวลดภาระหน้าที่ของครอบครัว เพราะเด็กมีกิจกรรมกลุ่มเสริมรายได้ ซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองมีความพอใจที่ลูกหลานของตนได้รับทุนถึงแม้จะเป็นเด็กที่เรียนไม่เก่งแต่มีโอกาสดที่ได้รับทุน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งของเด็กและครอบครัว ในกลุ่มของอำเภอน้ำปาดจะไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการเบิกจ่ายทุน เนื่องจากที่เลี้ยงให้บริการในการเบิกจากธนาคารอยู่ใกล้จึงไม่มีเสียงของความไม่พอใจของผู้ปกครองในการเบิกจ่ายเงินทุน กิจกรรมกลุ่มเสริมรายได้ส่วนใหญ่เด็ก ๆ จะเลี้ยงไก่ เพราะเห็นเลี้ยงปลา ปลูกผัก เป็นกิจกรรมที่ทำตามความเหมาะสมของพื้นที่เป็นสำคัญ โดยเด็กจะใช้วิธีการระดมทุนในการสร้างกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมกลุ่มของเด็กน้ำปาดขาดการต่อเนื่อง แต่เด็ก ๆ ยังขาดการบันทึกในการทำกิจกรรมทุก ๆ กิจกรรม กิจกรรมที่เด็กบันทึกส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับชุมชน และการบันทึกการเบิกจ่ายเงินกองทุนไปใช้ในการเรียน และครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กน้อย จากการดำเนินการ พบว่ในบางพื้นที่กลุ่มเด็กมีการดำเนินการ กลุ่มดีแต่ชุมชนไม่มีส่วนร่วม บางพื้นที่ชุมชนมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนแต่กลุ่มเด็กขาดความต่อเนื่องของกิจกรรม ซึ่งก็เป็นปัจจัยหนึ่งในความสำเร็จของกลุ่มเด็กน้ำปาด

อำเภอทองแสนขัน

จากการประเมินผลการดำเนินการกองทุนของกลุ่มในอำเภอทองแสนขัน พบว่า การดำเนินการของกลุ่มมีความสำเร็จสูงกว่าทุก ๆ กลุ่ม ทั้ง 9 อำเภอ เด็ก ๆ มีความกระตือรือร้นที่ดีขึ้น และสนใจในการทำกิจกรรมกลุ่ม เด็กมีความกล้าแสดงออก กล้าคิดและปฏิบัติ มีกระบวนการในการแก้ไขปัญหา และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง คุณภาพชีวิตของเด็กในกลุ่มและครอบครัวดีขึ้น เด็ก ๆ รู้จักทำกิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมกลุ่มของเด็กเกิดจากการระดมทุนทำกิจกรรม เช่น ทำปุ๋ยหมักขายไม้ประดับ เลี้ยงไก่ ปั่นลูกประคำ ปลูกผักสวนครัว ทำขนมขาย เพราะเห็น ซึ่งมีระบบการจัดการกลุ่ม แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการสร้างกฎระเบียบในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน การดำเนิน

กิจกรรมกลุ่มมีความต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน มีการแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มกิจกรรมกลุ่มย่อย ๆ ให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน จึงไม่ขาดความต่อเนื่อง มีการพัฒนากิจกรรมกลุ่มอย่างเป็นระบบตามธรรมชาติปรับเปลี่ยนแก้ไขให้กิจกรรมกลุ่มดำเนินการให้ โดยเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วม สดุดย่อนของเวลาในการทำงานทุกคนที่เป็นสมาชิกกลุ่มจะมีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรมที่กลุ่มจัดขึ้น แต่จุดอ่อนที่พบของกลุ่มเด็กคือเด็กยังขาดการจดบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ร่วมกันทำ เพื่อเป็นการทบทวนกิจกรรมที่ทำและหาแนวทางแก้ไขให้พัฒนาขึ้น ในการทำกิจกรรมกลุ่มได้รับการหนุนเสริมและสนับสนุนจากพี่เลี้ยงครูพี่เลี้ยงในพื้นที่ ซึ่งเป็นคนในพื้นที่และมีความสามารถ ใจดีและประสานองค์กรชุมชน เชื่อมโยงกับกลุ่มเด็กในการทำกิจกรรมร่วมกัน รวมถึงการเบิกจ่ายเงินกองทุนที่พี่เลี้ยงและครูพี่เลี้ยงเป็นผู้บริการครอบครัวยังให้การสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดขึ้นของเด็ก สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน และมีความพอใจ ดีใจที่เด็กได้มีโอกาสรับทุนและสามารถบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัวช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัว ชุมชนในพื้นที่ก็ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก เช่น อบต. โรงเรียน กลุ่มอาชีพ สาธารณสุข เกษตรอำเภอ ผู้ทรงภูมิปัญญา ทำให้กิจกรรมของกลุ่มเด็กเกิดความต่อเนื่อง และยั่งยืน มีการขยายผลเป็นเครือข่ายเด็กที่เข้มแข็ง

อำเภอปากทำ

จากการติดตามประเมินผลของกลุ่มเด็กอำเภอปากทำ เด็กจะกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น สามารถคิดวิเคราะห์ปัญหา แก้ไขปัญหาได้เองจากการทำงานกลุ่มร่วมกัน กิจกรรมที่กลุ่มเด็กปากทำร่วมกันระดมทุนเพื่อทำกิจกรรมเสริมรายได้ เช่น การเพาะเห็ด เลี้ยงไก่ ปลุกผัก ประดิษฐ์ดอกไม้ธูปเทียน พวงกุญแจ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้ในบริบทชุมชนของตนเอง และเป็นการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ในการทำกิจกรรมกลุ่มนั้น ซึ่งขาดความต่อเนื่องมีกลุ่มเด็กบางกลุ่มที่มีพื้นที่อยู่ใกล้เคียงกันเท่านั้นที่สามารถดำเนินกิจกรรมกลุ่มได้ดีและต่อเนื่อง กิจกรรมเสริมรายได้ที่เกิดขึ้นช่วยสร้างรายได้ให้กับเด็กและเป็นการลดภาระให้กับครอบครัวได้ระดับหนึ่ง ครอบครัว ผู้ปกครองมีความพอใจและดีใจที่เด็ก ๆ ได้รับทุนและสามารถบริหารทุนให้เกิดประโยชน์ได้ทั้งต่อตนเองและครอบครัวร่วมไปถึงสังคม เด็ก ๆ จะมีกิจกรรมร่วมกับชุมชนในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนของตนเอง มีครูพี่เลี้ยงให้การสนับสนุนทั้งในกิจกรรมกลุ่มและบริการเบิกจ่ายเงินกองทุนเป็นผู้ชี้แนะให้คำปรึกษาที่ดี ส่วนชุมชนให้ความสนใจและสนับสนุนกิจกรรมเช่นกันในการประชุมได้รับข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในระดับที่น่าพอใจ แต่เด็ก ๆ ยังมีจุดด้อยในการจดบันทึกกิจกรรมการทำงาน ซึ่งพี่เลี้ยงและผู้ปกครองต้องช่วยดูแลและสนับสนุนเสริมในจุดที่เด็ก ๆ ขาด

อำเภอบ้านโคก

เด็กของกลุ่มบ้านโคกจากการติดตามประเมินผลเด็กไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม แต่มีพัฒนาการในระดับหนึ่ง เด็กยังไม่กล้าแสดงออก ต้องอาศัยกลุ่มในการแสดงความสามารถของตนเอง ด้านการศึกษาเด็ก ๆ มีพัฒนาการที่ดีมีโอกาสมิเหมือนเพื่อน ๆ ปกติ คุณภาพชีวิตดีขึ้น ส่วนสำคัญคือ เด็กไม่มีกำลังใจและมีจิตใจที่ดีขึ้นพร้อมจะพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เป็นการลดภาระของครอบครัวในระดับหนึ่ง ผู้ปกครองมีความพอใจที่ถูกหลานได้รับทุนมีเพียงบางส่วนที่ช่วยแรกไม่เข้าใจกระบวนการขอคดกลงในการเบิกจ่ายเงิน

แต่ช่วงหลังจะไม่มีปัญหาในการสร้างความเข้าใจร่วมกัน และปฏิบัติได้ตามข้อตกลงมีสหกรณ์
ผู้บริการฝาก - ถอน ให้กับเด็กถึงบ้านเป็นความสะดวกที่ได้เปรียบกลุ่มเด็กในอำเภออื่น เด็ก ๆ ใน
อำเภอบ้านโคกไม่มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม ส่วนใหญ่จะเป็นการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว เนื่องจาก
ข้อจำกัดด้านพื้นที่เด็กที่ได้รับทุนอยู่ห่างไกลและกระจัดกระจาย ลำบากในการรวมกลุ่มทำ
กิจกรรมยังขาดการสนับสนุนและทุนเสริมจากชุมชน อันเนื่องจากกลุ่มมีกลุ่มกิจกรรมของเด็ก
อำเภอพิชัย

เด็กที่ได้รับทุนในอำเภอพิชัยส่วนใหญ่เป็นเด็กเล็กอยู่ในระดับประถมศึกษาต้องอาศัย
ผู้ปกครองทำให้ไม่มีกิจกรรมกลุ่ม เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น เริ่มกล้าแสดงออก และแลกเปลี่ยนข้อคิด
เห็นระหว่างกัน มีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านดีขึ้น เด็กมีกำลังใจมากขึ้น เด็กในกลุ่มมีข้อจำกัดด้านวัย
ทำให้กิจกรรมไม่เป็นไปตามข้อตกลง เช่น การจดบันทึกกิจกรรม รวมไปถึงการรวมกลุ่มทำกิจกรรม
เด็ก ๆ ต้องอาศัยผู้ปกครองเด็กยังขาดความรับผิดชอบ ผู้ปกครองมีความพอใจที่เด็กได้มีโอกาส
รับทุนเป็นการลดภาระของครอบครัวได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งชุมชนที่พยายามสนับสนุนช่วยเหลือใน
กิจกรรมของเด็กแต่เพราะข้อจำกัดเรื่องวัยทำให้กิจกรรมดำเนินการไม่ดีเท่าที่ควรถือว่าเด็กในกลุ่มนี้
มีพัฒนาการดีขึ้นจากการสร้างกิจกรรมร่วมกันกับกลุ่มอื่น ๆ อีก 8 อำเภอ แต่กิจกรรมกลุ่มยังมี
ข้อจำกัดในการปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จเพราะมีความแตกต่างของช่วงอายุของกลุ่มเด็กที่ไม่เหมือน
เด็กกลุ่มอื่นที่มีอายุมากกว่าความรับผิดชอบสูงกว่า

อำเภอตรอน

เด็กที่ได้รับทุนในอำเภอตรอนส่วนใหญ่เป็นเด็กเล็กค่อนข้างมาก เด็กโตมีน้อยแต่สามารถ
เป็นแกนนำได้ในการทำกิจกรรม พัฒนาการของเด็ก เมื่อได้รับทุนดีขึ้น เด็กกล้าแสดงออก
มีกระบวนการในการบริหารจัดการทุน แต่กิจกรรมในช่วงแรก ๆ ขาดความต่อเนื่องจากการเปลี่ยน
ครูพี่เลี้ยงจากผู้ชายเป็นผู้หญิงครูพี่เลี้ยงที่เป็นผู้หญิงจะมีความละเอียดอ่อนมากกว่าผู้ชาย ลดปัญหา
ที่อาจเกิดขึ้นในการทำกิจกรรม ผู้ปกครองมีความพอใจเหมือน ๆ ทุกกลุ่มใน 8 อำเภอที่เด็ก ๆ ได้มี
โอกาสได้รับทุนไม่เกิดปัญหาในการเบิกจ่ายทุน พี่เลี้ยงให้บริการในการเบิกจ่าย กิจกรรมกลุ่มเด็กจะ
ทำในโรงเรียนหาสองแถว เช่น ปลุกผักสวนครัว เลี้ยงไก่ ซึ่งทางโรงเรียนจะเป็นผู้ดูแลร่วมกับ
ครูพี่เลี้ยงเป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ซึ่งกิจกรรมกลุ่มของเด็กจะมีความต่อเนื่องเพราะมีการ
เชื่อมโยงกับสถานศึกษา เด็กยังขาดการบันทึกรายละเอียดของกิจกรรมเหมือน ๆ กันทุกกลุ่ม
การสนับสนุนจากชุมชนยังน้อย ชุมชนมีความพร้อมและมีกิจกรรมในการพัฒนา แต่การเชื่อมโยง
กับกลุ่มเด็กยังมีน้อย การมีส่วนร่วมของเด็กในกิจกรรมของชุมชนมีน้อย

อำเภอลับแล

จากการติดตามประเมินผลของการดำเนินการ พบว่าเด็กในกลุ่มนี้ยังไม่กล้าแสดงออกเท่า
ที่ควร ต้องอาศัยกลุ่มในการแสดงออก มีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญาอารมณ์ และสังคมดี
ขึ้นในระดับหนึ่ง แต่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ เด็กอยู่กระจัดกระจาย ลำบากในการรวมกลุ่ม กิจกรรม
กลุ่มเข้าดำเนินการในโรงเรียน เป็นการทำร่วมกับโรงเรียนไทยรัฐวิทยา มีครูพี่เลี้ยงเป็นผู้กำหนด
กิจกรรมร่วม จุดเด่นของกลุ่มคือ โรงเรียนให้การสนับสนุนและมีครูพี่เลี้ยงพร้อมให้คำแนะนำ
ปรึกษา ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเด็ก ๆ แต่องค์กรชุมชนยังให้การสนับสนุนน้อย

ยังขาดการมีส่วนร่วมของกิจกรรมของเด็ก ครอบครัวมีความพอใจ ดีใจ มีเด็กมีโอกาสได้รับทุน และสามารถบริหารจัดการได้โดยดำเนินการร่วมกับโรงเรียนและครูที่เลี้ยงซึ่งเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน กิจกรรมที่เกิดขึ้นที่มีความต่อเนื่องภายในข้อจำกัดของบริบทชุมชน

อำเภอเมือง

เด็กที่ได้รับทุนในเขตอำเภอเมือง จะแบ่งเป็น 2 ชุด ชุดแรกจะเป็นเด็กเล็ก ซึ่งเด็กกลุ่มนี้ยังต้องอาศัยผู้ปกครองในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เด็กยังมีความรับผิดชอบน้อย ช่วงแรกเด็กไม่กล้าแสดงออกแต่ช่วงหลังเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้นกล้าคิด กล้าแสดงออก มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมในกลุ่มเด็กเล็ก เช่น การพับถุงชา เป็นกิจกรรมที่เด็กมีศักยภาพ ในการปฏิบัติกิจกรรมสูง มีพี่เลี้ยงคอยสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วม ชุมชนยังให้การสนับสนุนกลุ่มเด็กน้อยขาด แต่มีจุดเด่นที่มีพี่เลี้ยงเป็นตัวเชื่อมประสาน ให้ความร่วมมือ ส่วนเด็กในชุดที่ 2 เป็นเด็กโต มีการพัฒนาที่ดีขึ้น กล้าคิด กล้าแสดงออก มีภาวะการเป็นผู้นำสูง คุณภาพชีวิตของเด็กในกลุ่มนี้ดีขึ้นระดับหนึ่ง แต่กิจกรรมกลุ่มขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากพี่เลี้ยงเป็นผู้ชายและไม่ได้อยู่ในพื้นที่ขาดความละเอียดอ่อน เด็กจะทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวซึ่งมีการทำอยู่แล้ว ครอบครัวมีความพอใจที่เด็กได้รับทุนกิจกรรมต่าง ๆ ครอบครัวผู้ปกครองของเด็กมีส่วนร่วมเสมอ ชุมชนมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนดี แต่ไม่มีการสนับสนุนและหนุนเสริมจากหน่วยงานทั้ง ภายในและภายนอกชุมชน

จากการประเมินผลของแต่ละกลุ่มอำเภอสามารถจัดกลุ่มที่มีกิจกรรมการร่วมกลุ่มอย่างต่อเนื่องมีระบบการบริหารจัดการกลุ่มและมีชุมชนองค์การให้การสนับสนุนได้ 3 กลุ่ม คือกลุ่ม A เป็นกลุ่มของอำเภอทองแสนขัน กลุ่ม B เป็นกลุ่มอำเภอพากทำ และอีก 7 อำเภอเป็นกลุ่ม C หากได้รับความร่วมมือจากชุมชนและองค์กรเข้าหนุนเสริมจะทำให้กลุ่มขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

กลไกการแก้ปัญหา/พัฒนาเด็กในชุมชน

ในกระบวนการจัดการกองทุนเพื่อเด็กทุกชัฏากกลไกหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดความยั่งยืน คือ อาสาสมัคร/พี่เลี้ยงหรือครูพี่เลี้ยง พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และองค์การในการประสานความร่วมมือการสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม มองปัญหาร่วมกันพร้อมหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข จากการดำเนินงานของทุกพื้นที่พบปัญหาที่เหมือนกันคือ ชุมชนและองค์กรต่างๆ ยังให้ความร่วมมือน้อย มีเพียงบางพื้นที่ที่ชุมชนและองค์กรให้การสนับสนุนดี เช่น อำเภอทองแสนขันกลุ่มเด็กน้ำพี ได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียน อบต.คำบสน้ำพี กลุ่มอาชีพ ทั้งด้านความรู้ กระบวนการจัดการกลุ่ม และงบประมาณ ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่มีความเข้มแข็งและมีกิจกรรมต่อเนื่อง มีระบบการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี ส่วนปัญหาที่พบอีกปัญหาหนึ่งเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมกลุ่มเด็กซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมรายได้ เนื่องจากการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกชัฏากเน้นให้เด็กทำกิจกรรมกลุ่ม ให้เด็กร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ และร่วมกันแก้ปัญหาจากประสบการณ์ พี่เลี้ยงอาสาสมัครจะเป็นคนให้คำปรึกษาและร่วมหาทางแก้ไข เช่น กลุ่มเด็กอำเภอท่าปลา ทำกิจกรรมขายกล้วยฉาบเสริมรายได้ แต่เด็กขาดประสบการณ์และไม่มีเทคนิคในการทำกล้วยฉาบทำให้การผลิตกล้วยฉาบครั้งแรกไม่ประสบผลสำเร็จ มีสีสนและรสชาติที่ไม่น่ารับประทานไม่สามารถนำมา